

การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญของไทย
เปรียบเทียบกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส
THE ACQUISITION OF SENATORS OF THAILAND COMPARED
TO THE REPUBLIC OF FRANCE

¹ธีระยุทธ ต້องสู้ และ ²ธรรมบุญ แสนสนาม

Teerayut Tongsue and Thammanoon Sansanam

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, ประเทศไทย

The Eastern University of Management and Technology, Thailand.

¹teerayut_t@gmail.com

Received July 12, 2021; Revised October 9, 2021; Accepted November 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญของไทยกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส ผลการวิจัยพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้วุฒิสภาแบ่งออก 2 ช่วงเวลา โดยช่วงเวลาแรก ให้สมาชิกวุฒิสภา มี 250 คน ได้จากการสรรหา ที่ไม่ได้มีที่มาจากประชาชน และช่วงที่สอง ให้สมาชิกวุฒิสภา มี 200 คน ที่ได้จากการเลือกตั้งของบุคคลตามสาขาอาชีพ แม้จะมีการกระจายผลประโยชน์ไปยังส่วนต่างๆ ไม่ทำให้อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่สะท้อนและครอบคลุมถึงประชาชนทุกคนทั่วพื้นที่ของประเทศได้ จากแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มีความสำคัญต่อระบอบการเมืองการปกครองของไทย และเมื่อเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส ควรให้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นสากลโดยแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 269 (1) (ค) ในส่วนการเข้าสู่ตำแหน่งวุฒิสภา โดยให้วุฒิสภาส่วนหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม โดยให้ผู้นำท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด มาเลือกสมาชิกวุฒิสภาจาก

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

² นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ตัวแทนผู้นำท้องถิ่นจังหวัดละ 1 คน ส่วนสมาชิกวุฒิสภาอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์หรืออาชีพ ให้มาจากการเลือกกันเองของกลุ่มบุคคลตามสาขาอาชีพ

คำสำคัญ : สมาชิกวุฒิสภา; รัฐธรรมนูญ; การได้มา

Abstract

The purposes of the research were to study the acquisition of senators of Thailand compared to the Republic of France. The result of this research was found that The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, stipulates that the Senate is divided into two periods. For the first period, The Senate consists of 250 members from the nomination, which does not have a source that is related to the people and the second period that the Senate consists of 200 members from self-election of persons by persons according to occupation. Even if the benefits are distributed to different parts does not centralize power to any one group. But cannot reflect and cover all people throughout the country. Therefore, the researchers saw that based on the concept, Theory, relevant research and guidelines for the acquisition of senators Important to Thailand's governing body. And comparing Thai law with the Republic of France should propose amendments to the legislative measures to internationalize the acquisition of senators. By amending the Constitution of the Kingdom of Thailand. Section 269 (1) of the Senate's entry into office by appointment. And add a new message as an acquisition of Senate which represents the local government is indirectly to elected. By giving local leaders in each province choose a senator from representatives of local leaders in each province. And other senators for representing interests or occupations groups given by self-election.

Keywords: Senators; Constitution; acquisition

บทนำ

ในอดีตประเทศไทยมีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ 24 มิถุนายน 2475 โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายในการปกครองประเทศ ซึ่งในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีระบบรัฐสภาเป็นหลักในการปกครอง จะมีทั้งสภาเดี่ยวหรือสภาคู่ โดยประเทศไทยได้นำเอาระบบสภาคู่มาใช้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 โดยรัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนและวุฒิสภา ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติร่วมกัน ในส่วนของวุฒิสภานั้นเดิมเรียกว่า “พฤฒสภา” มีหน้าที่เป็น “สภาพี่เลี้ยง” ของสภาผู้แทน เพื่อเป็นสภาที่ให้คำแนะนำปรึกษา และยับยั้งการใช้หน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนในด้านนิติบัญญัติ และยังมีหน้าที่เป็น “สภาถ่วงดุล” ในการถ่วงดุลร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนแล้ว โดยพฤฒสภาอาจลงมติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติหรือให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาให้สภาผู้แทนพิจารณาใหม่ได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกือบทุกฉบับได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งทั้งสิ้น ไม่ว่าจะแต่งตั้งโดยรัฐบาล หรือผู้มีอำนาจจากการทำรัฐประหาร

นงา สีนอนันต์วณิช (2563: 1) กล่าวว่าจากการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการบัญญัติถึงบทบาท หน้าที่และอำนาจ และที่มาของวุฒิสภา โดยกำหนดให้วุฒิสภามีรูปแบบเป็นผู้แทนของประชาชน ทั้งยังได้กำหนดถึงที่มาสมาชิกวุฒิสภาใหม่ จากเดิมให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง เปลี่ยนมาเป็นให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ซึ่งสมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในการถ่วงดุลกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน นอกจากนี้วุฒิสภายังมีหน้าที่และอำนาจเพิ่มมากขึ้นอีกหลายประการ คือ การเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ การสรรหา และการเลือกประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง การถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เลือกรกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ เป็นกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง ถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และมีอำนาจถอด

ถอนนายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรี้ สส. สว. ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด รวมทั้งกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

ภายหลังจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แม้มีการบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน เพื่อให้วุฒิสภามีความเป็นอิสระ ไม่คล้อยตามการตัดสินใจและการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร เป็นอิสระจากพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย สามารถแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงได้ แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาบางส่วนมีใกล้ชิดกับพรรคการเมืองหรือนักการเมือง หรือที่เรียกว่า “สภาฟัวเมีย” ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาไม่เป็นอิสระ ขาดความโปร่งใส และไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่ให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลได้อย่างแท้จริง (วุฒิสภาไทย, 2565: <https://www.th.wikipedia.org/wiki/วุฒิสภาไทย>) จึงเกิดปัญหาการคอร์รัปชันของนักการเมืองเกิดขึ้น

เมื่อเกิดปัญหาที่กล่าวมานั้น ประกอบกับปัญหาขัดแย้งทางการเมือง จึงเกิดการรัฐประหารเมื่อ 19 กันยายน 2549 และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการเปลี่ยนแปลงถึงที่มาของสมาชิกวุฒิสภา แต่ยังคงให้เป็นผู้แทนของประชาชนเช่นเดิม และให้วุฒิสภามีอำนาจเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยการให้สมาชิกวุฒิสภามีความเป็นกลางทางการเมือง มีอิสระทางความคิดเห็น ไม่ถูกครอบงำ โดยกำหนดการได้มาสมาชิกวุฒิสภาใหม่ เดิมกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งจากประชาชนทั้งหมด เปลี่ยนมาเป็นการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวน 150 คน มาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด ซึ่งรัฐธรรมนูญใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และในแต่ละจังหวัดจะมี สว. ได้ 1 คน โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งได้ 1 เสียง และการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่างๆ จำนวน 150 คน หักด้วยจำนวน สว. จากการเลือกตั้ง โดยกำหนดคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มเติมคือ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งจะต้องมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ที่ลงสมัครและต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้มีตำแหน่งทางการเมือง (นฤา สินอนันต์ วณิช, 2563: 2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดที่มาของ สว. ใหม่เป็นการผสมผสานการเลือกตั้ง และการสรรหาผู้ได้รับการเสนอชื่อ ทำให้มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) การเลือกตั้ง และ (2) การสรรหา โดยกลุ่มที่มาจากการเลือกตั้งจะโน้มเอียงไป

กับรัฐบาล ส่วนกลุ่มจากการสรรหามีแนวโน้มที่เป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับรัฐบาล ทำให้เกิดวิตกว่าวุฒิสภามีหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์ประเทศ หรือผลประโยชน์ทางการเมือง

ขณะที่ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีการชุมนุมทางการเมือง ระหว่าง กปปส. และกลุ่ม นปช. ซึ่งต่อมาในเดือนธันวาคม 2556 นายกรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประกาศยุบสภาผู้แทน และกำหนดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 การเลือกตั้งไม่สำเร็จ เพราะถูกกลุ่ม กปปส. ประท้วงต่อต้าน ขัดขวางการเลือกตั้ง ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญยกเลิกการเลือกตั้งในวันที่ 21 มีนาคม 2557 แต่การประท้วงของทั้งสองกลุ่มยังชุมนุมต่อ มีความรุนแรงเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก จึงเกิดรัฐประหาร ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2557 ทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้รัฐสภาเป็นแบบสองสภา คือ สภาผู้แทนและวุฒิสภา โดยวุฒิสภา เป็นผู้แทนของกลุ่มผลประโยชน์หรือทางอาชีพ และได้เปลี่ยนแปลงที่มาของสมาชิกวุฒิสภา โดยให้วุฒิสภาแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือช่วงแรก มีสมาชิกวุฒิสภา 250 คน มาจากการเลือกของคณะกรรมการเลือกตั้ง 50 คน และมาจากการสรรหา 194 คน รวมกับปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ โดยวุฒิสภาชุดแรกมีหน้าที่และอำนาจในการให้ความเห็นชอบบุคคลที่สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี จึงเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่า วุฒิสภาดังกล่าวไม่ได้มีที่มาจากเลือกตั้ง จึงไม่ควรทำหน้าที่ในการคัดสรรนายกรัฐมนตรี สำหรับวุฒิสภาในช่วงที่สอง มีสมาชิกวุฒิสภา 200 คน มาจากการเลือกกันเองของบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม ในการแบ่งกลุ่มต้องให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งได้ และมาตรการอื่นใดที่จำเป็น เพื่อให้การเลือกกันเองเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งวุฒิสภาจากการเลือกกันเองนั้น ทำให้มีการกระจายผลประโยชน์ไปยังส่วนต่างๆ ไม่ให้อำนาจรวมอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถครอบคลุมถึงประชาชนทุกคนทั่วพื้นที่ของประเทศได้ และจะรับประกันได้อย่างไรว่าประชาชนทุกคนจะมีตัวแทนของตัวเองไปทำหน้าที่ สว. ถึงจะเปิดให้ผู้สมัครได้ลงสมัครตั้งแต่ระดับอำเภอ และต้องคัดเลือกต่อไปเพื่อเป็นตัวแทนระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อไปคัดเลือกระดับประเทศ ในการเป็น สว. ก็ตาม แต่ไม่อาจมั่นใจได้ว่าจะได้รับการคัดเลือกเป็นไปตามกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย อาจไม่ได้มาจากเขตพื้นที่ที่หลากหลาย เนื่องจากการเลือกตั้งกันเองในแบบไขว้ ผู้ได้รับคัดเลือกจากระดับอำเภอ หรือจากจังหวัดนั้น อาจจะไม่ได้รับคัดเลือกในระดับประเทศก็ได้ อีกทั้งการเลือกกันเองของกลุ่มบุคคลดังกล่าว แม้จะไม่ได้ใช้ระบบการเลือกตั้ง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะลดปัญหาการซื้อเสียง ทั้งอาจเป็นการเพิ่มโอกาสในการซื้อเสียงได้ง่ายขึ้น เพราะจำนวนคนที่ผู้สมัครที่ต้องการจะซื้อเสียงมีขนาดเล็กลง ยิ่งกลุ่มอาชีพใดมีผู้สมัครน้อย การซื้อเสียงก็จะยิ่งทำได้ง่ายมากขึ้นไปอีก

ทั้งในการทำการคัดเลือกในแต่ละระดับ มีขั้นตอนที่เยอะ ส่งผลกระทบต่อผู้ที่สมัครต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ทำให้ผู้ที่จะมาสมัครต้องเป็นผู้มีฐานะดี ดังนั้นบุคคลทั่วไปไม่มีโอกาสก็เป็นตัวแทนสมาชิกวุฒิสภาได้

ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยประสบกับปัญหาที่เกิดจากระบบวุฒิสภาในเรื่องที่นำมาโดยตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยเห็นเป็นการสมควรที่จะทำการศึกษาเปรียบเทียบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญของไทยกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อได้นำมาวิเคราะห์เพื่อปรับใช้กับประเทศไทยควรมีที่มาและหน้าที่และอำนาจเป็นเช่นไร เพื่อให้ระบบรัฐสภาของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญของไทยกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย รายงานการสัมมนา และวิทยานิพนธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ถึงระบบวุฒิสภา รูปแบบ ที่มาวุฒิสภาของประเทศไทย รวมถึงนำหลักเกณฑ์ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสบางประการมาใช้เป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการวางระบบวุฒิสภาของประเทศไทย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย รายงานการสัมมนา และวิทยานิพนธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ถึงระบบวุฒิสภา รูปแบบ ที่มาวุฒิสภาของประเทศไทย พบว่า

1. การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญของไทย

พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน อันเป็นไปตามทฤษฎีประชาธิปไตย ผู้แทนของประชาชนจึงต้องมาจากการเลือกตั้ง โดยกำหนดให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก 200 คน โดยใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และคำนวณเกณฑ์จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่แต่ละจังหวัดพึงมีตามสัดส่วนประชากร และให้

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาได้เพียงหนึ่งคน ซึ่งจากที่มาดังกล่าวจะทำให้วุฒิสภามีจุดเชื่อมโยงกับประชาชนโดยตรง และเป็นบุคคลที่มาจากในแต่ละจังหวัด ทำให้สามารถรับรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตของตนได้ แต่จากการวิจัยพบว่าสมาชิกวุฒิสภาเป็นกลุ่มเดียวกันกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีหวัคະแนนกลุ่มเดียวกัน สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่จึงมีความเกี่ยวข้องกับการเมือง ทำให้วุฒิสภาไม่เป็นอิสระจากการเมือง ในการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ปรากฏว่าวุฒิสภาเป็นเครือญาติกับนักการเมือง ประมาณ 20 คน มีความสัมพันธ์กับนักการเมือง พรรคการเมือง พรรคประชาธิปัตย์ 28 คน พรรคความหวังใหม่ 19 คน พรรคชาติไทย 18 คน พรรคไทยรักไทย 10 คน พรรคชาติพัฒนา 8 คน พรรคกิจสังคม 5 คน พรรคเอกภาพและพรรคราษฎรพรรคละ 2 คน เหลือ 107 คน (เกียรติภูมิ นิลสุข, 2560: 221) ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการให้วุฒิสภามีอำนาจหลักเป็นสภาตรวจสอบ แต่วุฒิสภากลับใช้หน้าที่และอำนาจไปในทางเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อพรรคการเมืองและนักการเมืองอีกด้วย และในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจต่างๆ ซึ่งองค์กรเหล่านี้ต่างมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน แต่เมื่อบุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ใช้อำนาจกลับเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกับนักการเมือง จึงทำให้การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินไม่มีประสิทธิภาพขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ส่วนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ผู้ได้รับเลือกหากได้รับการสนับสนุนจากมีฐานเสียงของนักการเมืองในเขตการเลือกตั้งของตนนั้น ก็จะทำให้ได้รับเลือกตั้ง โดยอาศัยฐานเสียงและแรงสนับสนุนจากพรรคการเมือง ทำให้วุฒิสภาขาดผู้มีความรู้ความสามารถ และจากการที่วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง ทำให้ไม่เกิดความหลากหลายในวุฒิสภา โดยวุฒิสภาไม่อาจครอบคลุมถึงกลุ่มต่างๆ ในสังคม บุคคลบางกลุ่มไม่ว่าจะเลือกตั้งอย่างไร ไม่เคยได้รับเลือกตั้งเข้ามาได้เลย หรือได้มาจำนวนน้อย ทำให้ไม่มีตัวแทนของกลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ ขาดความหลากหลายทางอาชีพ หากได้กลุ่มที่มีความหลากหลายเหล่านี้ก็จะเป็นการเสริมข้อบกพร่องของสภาผู้แทนราษฎรด้วยเนื่องจากในสภาผู้แทนราษฎรอาจไม่มีกลุ่มเหล่านี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์เพื่อให้การใช้อำนาจนิติบัญญัติเป็นไปด้วยความถูกต้องและรอบคอบยิ่งขึ้น กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่ง และการสรรหาอีกส่วนหนึ่ง ให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด และให้มีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละ 1 คน โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ผู้สมัครได้หนึ่งเสียง และให้ใช้วิธีลงคะแนนในทางตรงและลับ ส่งผลให้ประชาชนในจังหวัดเป็นฐานที่มาของสมาชิกวุฒิสภาทำให้วุฒิสภากลายเป็นผู้แทนของจังหวัด ผู้สมัครรับเลือกตั้งยังพยายามจัดตั้งฐานเสียงอยู่ โดยคำนวณได้ว่าจะต้องมีคะแนนเสียงเท่าใดจึงจะได้รับเลือกตั้ง มีปัญหาเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ถึงสัดส่วนของประชากรต่อจำนวนสมาชิกวุฒิสภาว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร เช่น กรุงเทพมหานคร ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีสมาชิกวุฒิสภาได้ถึง 18 คน แต่

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 มีสมาชิกวุฒิสภาได้เพียง 1 คนเท่านั้น ซึ่งปัจจุบัน มีจำนวนประชากร 5,692,284 คน ในขณะที่จังหวัดระนองมีประชากร 177,089 คน มีวุฒิสภาได้ 1 คนเท่ากัน ซึ่งทำให้ผู้ที่จะมีสิทธิ์เลือกตั้งในจังหวัดใหญ่ๆ มีประชากรมากไม่กล้าตัดสินใจ เพราะพื้นที่กว้างใหญ่ หาเสียงยากและไม่ทั่วถึง โอกาสได้รับเลือกมีน้อย ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภายังคงอาศัยฐานเสียงของนักการเมืองอยู่ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถสู่ฐานเสียงของนักการเมืองไม่ได้ จึงไม่อยากสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งบุคคลประเภทนี้ยังมีไม่น้อย เป็นที่น่าเสียดายความรู้ ความสามารถของบุคคลเหล่านี้ ในการเลือกตั้ง จึงอาจไม่ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ในการทำหน้าที่วุฒิสภา

วุฒิสภาที่มาจากการสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มี 74 คน โดยคณะกรรมการสรรหา 7 คน เป็นผู้สรรหา โดยจะคัดเลือกจากบัญชีรายชื่อที่รวบรวมมาจากการเสนอชื่อของหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ และอำนาจของวุฒิสภา แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดให้ตุลาการ และองค์กรอิสระอื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสรรหา จึงทำให้ถูกข้อครหาว่าวุฒิสภาดังกล่าวเป็นฐานอำนาจของกลุ่มบุคคลผู้คัดเลือกวุฒิสภาเข้ามา อีกทั้งวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาถือว่าไม่มีจุดเชื่อมโยงกับประชาชนเลย ประชาชนไม่ทราบที่มาและข้อมูลเกี่ยวกับตัววุฒิสภาที่มาจากการสรรหา ต่างจากการเลือกตั้ง ซึ่งประชาชนแสดงออกถึงเจตนาารมณ์ในทางการเมืองโดยการให้ความยินยอม การตัดสินใจเลือกบุคคลเข้าทำหน้าที่ทางการเมือง จำเป็นต้องทราบแนวความคิด อุดมการณ์ ทิศนะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของผู้รับสมัคร เพราะการทำหน้าที่กลั่นกรองกฎหมาย รวมถึงตลอดจนการแต่งตั้งถอดถอนบุคคล เป็นการใช้อำนาจดุลพินิจจากพื้นฐานแนวความคิดและอุดมการณ์ การไม่ทราบข้อมูลต่างๆ อย่างเพียงพอ ย่อมทำให้เกิดความสงสัย ซึ่งกระบวนการสรรหาคณะกรรมการสรรหา 7 คน พิจารณาจากองค์กรต่างๆ นับพันคน คณะกรรมการสรรหาไม่สามารถรู้จักบุคคลที่ถูกเสนอได้ทั้งหมด การใช้อำนาจดุลพินิจแทนประชาชนในการสรรหา และมีอำนาจถอดถอนได้ ทำให้มีการกล่าววาระบบที่มาของวุฒิสภาแบบสรรหาไม่เป็นประชาธิปไตย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดที่มาของวุฒิสภาเป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพ จะช่วยให้พิจารณาร่างกฎหมายที่ผ่านสมาชิกสภาผู้แทนให้รอบคอบรอบด้านยิ่งขึ้น ตามหลักการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย เพราะ สส. เป็นตัวแทนพื้นที่และเป็นตัวแทนพรรค การพิจารณาร่างกฎหมายจึงยังขาดมุมมองในด้านอื่นๆ ของสังคมอันจะทำให้กฎหมายต่างๆ มีความรอบคอบมากขึ้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาเป็น 2 ช่วงเวลา กล่าวคือ

ช่วงที่ 1 ตามบทเฉพาะกาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 269 กำหนดที่มาของวุฒิสภามาจากการเลือกของคณะกรรมการเลือกตั้ง 50 คน และมาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการสรรหา 194 คน รวมกับปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้

บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งโดยวุฒิสภาในวาระเริ่มแรกมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาและการกลั่นกรองกฎหมาย การตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้คำแนะนำหรือการให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งยังมีหน้าที่และอำนาจการให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี วุฒิสภาของประเทศไทยในช่วงที่ 1 นี้ ถือได้ว่ามีบทบาทของวุฒิสภาเป็นฐานะสภาพี่เลี้ยง แต่กลับกำหนดอำนาจให้วุฒิสภาใช้อำนาจบางอย่างเพิ่มมากขึ้น อันส่งผลให้เป็นการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวไม่มีความเชื่อมโยงกับประชาชน และทำให้ไม่เป็นตามหลักประชาธิปไตย

ช่วงที่ 2 เมื่ออายุของวุฒิสภาชุดแรกครบกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 107 ให้เลือกสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 200 คน จากการเลือกกันเองของบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ และมาตรการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้การเลือกกันเองเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันหรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 ตามมาตรา 11 จากการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยในช่วงที่ 2 นี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการเลือกตั้งกันเองของบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยประชาชนในประเทศซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย มีสิทธิลงสมัครรับเลือกเพื่อที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ทุกคน หากเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ และเป็นบุคคลที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 กำหนดไว้ โดยผู้สมัครแต่ละคนมีสิทธิสมัครเพื่อเข้ารับเลือกในกลุ่ม ได้เพียงกลุ่มเดียวและอำเภอเดียวเท่านั้น แล้วจะมีการเลือกตั้งกันเองในกลุ่มผู้สมัครดังกล่าวในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ตามมาตรา 129

2. การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ผลการวิจัยพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา (Sénat) มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยเป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสาธารณรัฐ และประชาชนฝรั่งเศสที่อยู่นอกสาธารณรัฐฝรั่งเศส (จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์, 2560: 14-15) ทั้งนี้ ก่อนเดือนกันยายน ค.ศ. 2004 (พ.ศ.2547) สมาชิกวุฒิสภาฝรั่งเศสประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 321 คน โดยดำรงตำแหน่งวาระละ 9 ปี และมีการเลือกตั้งใหม่จำนวนหนึ่งในสาม

ของสมาชิกวุฒิสภาฝรั่งเศสทุกๆ 3 ปี ซึ่งต่อมาสมาชิกวุฒิสภาฝรั่งเศสเหลือวาระการดำรงตำแหน่งเพียง 6 ปี โดยมีการเลือกตั้งใหม่ครั้งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาในทุกๆ 3 ปี สมาชิกวุฒิสภาต้องมีอายุ 35 ปี บริบูรณ์ มีสัญชาติฝรั่งเศส ผ่านการเกณฑ์ทหารแล้ว โดยไม่มีลักษณะต้องห้ามอันได้แก่ การเป็นผู้อยู่ในการอภิบาลของผู้อื่น การเป็นผู้เสียสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้ผู้สมัครต้องไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิก รัฐบาล สมาชิกสภาเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกสภารัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษา ข้าราชการพลเรือน หรือทหาร

สมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากจังหวัดในสาธารณรัฐฝรั่งเศส จังหวัดโพ้นทะเล และดินแดนโพ้นทะเล (d'outre-mer) ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น และมาจากผู้แทนประชาชนชาวฝรั่งเศสที่อยู่นอกสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากจังหวัดในสาธารณรัฐฝรั่งเศส จังหวัดโพ้นทะเล และดินแดนโพ้นทะเล (d'outre-mer) ได้มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยคณะผู้เลือกตั้ง (College Electoral) ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Députés) สมาชิกสภาภาคที่ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดนั้น (Conseillers Régionaux) สมาชิกสภาจังหวัด (Conseillers Généraux) และตัวแทนที่ตั้งขึ้น ซึ่งกฎหมายให้มีการแต่งตั้งผู้แทนของสภาเทศบาลเป็นคณะผู้เลือกตั้งตามจำนวนของสมาชิกสภาเทศบาลและประชากรในเขตเทศบาลนั้น เช่น หากเทศบาลนั้นมีประชากรต่ำกว่า 9,000 คน และมีสมาชิกสภาเทศบาลระหว่าง 9-11 คน ตั้งผู้เลือกตั้งได้ 1 คน ถ้ามีสมาชิกสภาเทศบาล 15 คน ตั้งผู้เลือกตั้งได้ 3 คน ถ้ามีสมาชิกสภาเทศบาล 19 คน ตั้งผู้เลือกตั้งได้ 5 คน เป็นต้น สำหรับเทศบาลที่มีประชากรเกิน 9,000 คน และเทศบาลในเขตภาคของแม่น้ำแฉม สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนเป็นผู้เลือกตั้งโดยตำแหน่ง นอกจากนั้นในเทศบาลเหล่านี้หากเทศบาลใดมีประชากร เกิน 30,000 คน ก็มีสิทธิเลือกผู้เลือกตั้งได้เพิ่มอีก 1 คน ต่อประชากรทุกๆ 1,000 คน (มานิตย์ จุมปา, 2560: 15)

ส่วนสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากผู้แทนประชาชนชาวฝรั่งเศสซึ่งอยู่นอกสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น มาจากการเลือกตั้งโดยใช้วิธีพิเศษ กล่าวคือ ให้คะแนนกรรมวิธีการระดับสูงของคนฝรั่งเศสนอกประเทศ (Conseil supérieur des Français de l'étranger) เสนอรายชื่อและให้สมาชิกวุฒิสภาลงมติรับหรือไม่รับรายชื่อดังกล่าว แต่สมาชิกวุฒิสภาจะเสนอรายชื่อใหม่ไม่ได้ กรณีสมาชิกวุฒิสภาลงมติไม่รับคณะกรรมการดังกล่าว ต้องเสนอให้สมาชิกวุฒิสภาพิจารณาใหม่จนกว่าจะรับ (นภา สีนอนันต์วิเศษ, 2563: 72)

สำหรับวิธีการลงคะแนนเลือกสมาชิกวุฒิสภานั้น สาธารณรัฐฝรั่งเศสใช้ระบบผสม กล่าวคือ (มานิตย์ จุมปา, 2560: 15-16)

1) จังหวัดใดซึ่งมีสมาชิกวุฒิสภาได้ไม่เกิน 3 คน ใช้วิธีการลงคะแนนเสียงข้างมาก 2 รอบ (A two-round first-past-the-post poll) ในรอบแรก ผู้ซึ่งได้รับเลือกจะต้องได้คะแนนเสียงข้างมากของคะแนนเสียงทั้งหมดและต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของผู้มีสิทธิออก

เสียงตามบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งในรอบสอง ผู้ได้รับเลือกได้แก่ผู้ซึ่งได้คะแนนเสียงมากที่สุดโดยเรียงตามลำดับ

2) จังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป ใช้ระบบเฉลี่ยตามส่วนคะแนนเสียงที่ได้รับ (Proportional Representation) คือ คิดคะแนนที่พรรคการเมืองต่างๆ ได้รับในเขตเลือกตั้งต่างๆ มารวมคำนวณให้ตามส่วน ซึ่งแม้พรรคจะมีได้รับเลือกตั้งในเขตใด แต่คะแนนที่ประชาชนลงให้แก่ผู้สมัครของพรรคนั้นจะไม่สูญเปล่า ระบบเฉลี่ยตามส่วนนี้ เมื่อแต่ละพรรคเสนอรายชื่อของผู้สมัคร แต่ไม่มีรายชื่อใดที่ได้รับเลือกยกทีม แต่ละรายชื่อก็จะได้รับคะแนนเสียงที่จะนำมาพิจารณาหาที่นั่งที่ได้รับ รายชื่อใดได้คะแนนมากก็จะมีสิทธิได้ที่นั่งมาก

สำหรับสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากชาวฝรั่งเศสซึ่งอยู่นอกประเทศใช้วิธีการได้มาแบบพิเศษ โดยชาวฝรั่งเศสซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่นอกประเทศ มีสมาชิกวุฒิสภาได้ 12 คน โดยให้คณะกรรมการระดับสูงของคนฝรั่งเศสนอกประเทศเสนอรายชื่อบุคคลซึ่งเหมาะสมแล้ว ให้สมาชิกวุฒิสภาลงมติรับหรือไม่รับรายชื่อดังกล่าว โดยหากสมาชิกวุฒิสภาลงมติไม่รับคณะกรรมการระดับสูงของคนฝรั่งเศสนอกประเทศจะต้องเสนอรายชื่อให้สมาชิกวุฒิสภาใหม่จนกว่าสมาชิกวุฒิสภามีมติรับรองรายชื่อนั้น (มานิตย์ จุมปา, 2560: 16)

ปัจจุบันสมาชิกวุฒิสภาสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีจำนวน 348 คน (Inter-Parliamentary Union, 2020: http://www.ipu.org/parline-e/reports/2114_A.htm) ในส่วนหน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเสนอร่างกฎหมายและพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายได้ มีอำนาจควบคุมการบริหารงานของรัฐ สอบสวนข้อเท็จจริงการบริหารงานของรัฐ การตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีแต่ไม่สามารถลงมติไม่ไว้วางใจได้ ทั้งนี้สมาชิกวุฒิสภาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเมื่อพิจารณาในด้านที่อาจจะเห็นได้ว่าเป็นผู้แทนของท้องถิ่นมากกว่าผู้แทนของประชาชน

มีข้อสังเกตว่า สมาชิกวุฒิสภาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น กฎหมายมิได้ห้ามสังกัดพรรคการเมืองดังเช่นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งของไทย แต่การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาก็มิได้เป็นไปตามแนวทางหรือนโยบายของพรรคการเมือง (political groups) ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นการรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจโดยการเสนอชื่อและลายมือชื่อสมาชิกในกลุ่มพร้อมระบุชื่อประธานกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 15 คน ทั้งนี้ สมาชิกวุฒิสภาไม่จำเป็นต้องเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง แต่การไม่เป็นสมาชิกกลุ่มก็อาจทำให้เสียประโยชน์หลายประการ อย่างไรก็ตามการตั้งกลุ่มการเมืองของสมาชิกวุฒิสภานี้ ต้องตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะและจะบังคับให้สมาชิกลงมติในเรื่องใดเหมือนกันมิได้ เพราะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญและต้องมีใช้การตั้งกลุ่มเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนบุคคล ผลประโยชน์ส่วนตัว ท้องถิ่น หรือผลประโยชน์ของอาชีพ

นอกจากนั้น กลุ่มการเมืองต่างๆ จะส่งผู้แทนเข้าเป็นกรรมาธิการในคณะกรรมการ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกลุ่มการเมืองใดมีสมาชิกมากก็จะได้รับการจัดสรรให้เป็นกรรมาธิการ มากตามไปด้วยและมีการวางแผนเพื่อให้สมาชิกกลุ่มปฏิบัติตามในการพิจารณา ร่างกฎหมายใน คณะกรรมาธิการหรือก่อนการพิจารณาในคณะกรรมาธิการเต็มสภา ด้วยเหตุนี้ทำให้สมาชิก วุฒิสภาไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคการเมืองและมีบทบาทพิเศษในการเป็นอำนาจจาก ส่วนท้องถิ่นในการเข้าไปนั่งในรัฐสภา เพราะสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของส่วน ท้องถิ่น

3.เปรียบเทียบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญของไทยเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส

พบว่า ในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบที่มาของวุฒิสภาแตกต่างกันออกไป แต่ละ ประเทศก็ยังคงคำนึงถึงหลักประชาธิปไตย โดยการให้วุฒิสภามีความยึดโยงกับประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยวุฒิสภาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม สำหรับประเทศไทยแม้จะเคยกำหนดให้ใช้วิธีการได้มาโดยการเลือกตั้งมาแล้ว แต่มีการ เปลี่ยนแปลงให้มาใช้รูปแบบผสมระหว่างการเลือกตั้ง และการสรรหา จนเป็นปัญหา ความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตยที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ทำให้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เปลี่ยนการได้มาซึ่งวุฒิสภาเป็น การเลือกตั้งกันเองของกลุ่มบุคคล ซึ่งถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย และ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 นั้น ได้วุฒิสภาเป็นผู้แทนของกลุ่ม ผลประโยชน์หรือทางอาชีพ ทำให้เกิดความหลากหลายในวุฒิสภา ซึ่งจะช่วยให้การพิจารณา ร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของ สส. มีความรอบคอบและรอบด้านมากยิ่งขึ้น แต่การ ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แม้จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ แต่การจะได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าผู้สมัครจะได้รับความนิยมมากน้อย เพียงใด และแม้การเลือกกันเองของกลุ่มบุคคลดังกล่าว แม้จะไม่ได้ใช้ระบบการเลือกตั้ง แต่ ไม่ได้หมายความว่า จะลดปัญหาการซื้อเสียง อาจเป็นการเพิ่มโอกาสในการซื้อเสียงได้ง่ายขึ้น เพราะจำนวนคนที่ผู้สมัครที่ต้องการจะซื้อเสียงมีขนาดเล็กลง อีกทั้งแม้จะมีการเปิดโอกาสให้ ผู้สมัครได้ลงสมัครตั้งแต่ในระดับอำเภอ และต้องมีการคัดเลือกต่อไปเพื่อเป็นตัวแทนระดับ อำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อไปคัดเลือกในระดับประเทศในการเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้นก็ตาม แต่ ไม่อาจมั่นใจได้ว่าสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการคัดเลือกจะเป็นไปตามกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย อาจไม่ได้มาจากเขตพื้นที่ที่หลากหลาย ส่งผลให้ไม่บรรลุตามรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้วุฒิสภา เป็นสภาที่สองที่มีความหลากหลายและเป็นอิสระจากการเมือง ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพ การทำงานของวุฒิสภา ดังนั้นวุฒิสภาควรจะมีที่มาเป็นอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องต่อระบอบ ประชาธิปไตย และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยผู้วิจัยได้ค้นพบรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย ตามกรอบอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้มีความเชื่อมโยงกับอำนาจประชาชน อันเป็นรากฐานของประชาธิปไตย มีความหลากหลายของบุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิในหลายอาชีพ เป็นการกระจายกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง มีความเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทยในระบบสภาคู่ เกิดดุลยภาพแห่งอำนาจทางการเมือง เพื่อให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงกำหนดให้ม็องค์กรอิสระซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุล การใช้อำนาจและป้องกันมิให้องค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐองค์กรใดองค์กรหนึ่งใช้อำนาจตามอำเภอใจ อันเป็นหลักการสำคัญของรัฐเสรีประชาธิปไตยที่ยึดถือการปกครองระบอบประชาธิปไตยและนิติรัฐ หรือนิติธรรมเป็นหลักในการปกครองประเทศ อันส่งผลให้วุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยการกำหนดให้มาตรการทางกฎหมายในการได้มาซึ่งวุฒิสภาโดย “การเลือกตั้งโดยทางอ้อม” ให้ประชาชนในแต่ละจังหวัดทำหน้าที่เลือกตั้ง “สมาชิกสภาผู้เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา” จำนวน 200 คน และกำหนดให้สภาผู้เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทำหน้าที่เลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจากกลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ ที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกกันเองแล้วตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ กำหนดคุณสมบัติผู้รับสมัครไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกด้านกฎหมาย และจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับอย่างหนึ่งอย่างใดกับพรรคการเมือง หรือเครือญาติฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดของนักการเมือง นอกจากนี้ยังต้องกำหนดห้ามมิให้ผู้ที่เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาลงสมัครรับเลือกตั้ง หากเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี เห็นควร 1) ให้มีการเลือกตั้งโดยตรง กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละ 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น ทั้งประเทศ 152 คน เป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดการเลือกตั้งโดยตรงระบบเดียวกันกับของสาธารณรัฐฝรั่งเศส 2) กำหนดคุณสมบัติผู้รับสมัครไม่ต่ำกว่าปริญญาเอกด้านกฎหมาย เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่หลักในการกลั่นกรองกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎร เสนอเข้าสภา จึงจำเป็นต้องให้ผู้มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายมาทำหน้าที่กลั่นกรอง 3) ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับอย่างหนึ่งอย่างใดกับพรรคการเมือง หรือเครือญาติฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดของนักการเมือง เพื่อป้องกันการมีส่วนได้เสีย ในการกลั่นกรองกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- นภา สีนอนันต์วณิช. (2563). ปัญหาที่เกิดจากการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2560. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิสภาไทย. (2565). *วุฒิสภาไทย*. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก: <https://www.th.wikipedia.org/wiki/วุฒิสภาไทย>
- เกียรติภูมิ นิลสุข. (2560). ปัญหาของสถาบันการเมือง: ศักยภาพวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของไทย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2560). วิเคราะห์วิธีการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานกฎหมาย 2 สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน.
- มานิตย์ จุมปา. (2560). *หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- Inter-Parliamentary Union. (2020). *Germany: Bundesrat (Federal Council)*. (Online). Accessed May 25, 2022 from http://www.ipu.org/parline-e/reports/2114_A.htm

